

Вучышо уло, миен пураш куанле

Киров областыш мийымеке, Кўлмўж (Кильмезь) районысо Пистер (Пестерово) ялыште илыше марий-влак дене мутланаш йон лие. Кўчыкын каласаш гын, кумылышт сай, пашашт воранен толеш. Чолга ег-влак шке йырышт калыкым чумыраш йоным муыт.

МАРЛА ЙОНГАЛТШЕ ПИСТЕР

Чолга коклаште – Людмила Аурстеевна Иванова. Тудо Нурдуваш (Азиково) ялыште шочын, Пистерыште ила. Мыланна, «Кугарня» газет редакций пашаен ден Йошкар-Ола гыч мийыше артист-влак (тидын нерген 14 июльышто лекше газетыште возымо), тысе клубыш мелнам кўзшт конден ыле.

Л.Иванова тўнгалтыш класлам туныктышо лияш шонен, Ижевскысе педколледжыште шинчымашым кум ий поген. Но паша корныжо вес йогын дене каен: ончыч Пистер ялыште почто вуйлатышылан 16 ий утла ыштен, кызыт – верысе администрацийын специалистше, тиде пашам ынде 7 ий шукта.

Тудын да моло икмыняр чолга ег-влакын тыршымыштлан кўра 2015 ийыште Киров областыште «Перелив» ансамбль чумырген. Ныл ег гыч тўнгалыныт, кызыт кандашын улыт, нунын кокла гыч кокытшо – эрге.

Вуйлатыше Людмила Иванова ансамбль нерген кумылын палдарыш:

– Семўзгар дене шоктышына уке, фонограмме почеш мурена, куштена. Рушла-марла муро-влакым репертуарыш пуртенна, тўрлў калык илыман кундемшыште выступат-

Л.Иванова.

лаш тыгеже сай. Лўмымат тыгайымак шонен лукмо: «переливаться» икте-весе дене кылдалт, вашла келшен илаш, мастарлык дене палдараш манмым ончыкта. Марий-влак дене утларак кылым кучена, пырля погынен, лишыл ег гай мутланена, пайремым пырля эртарена. Шкенан дене гына огыл, вес кундемышкат кудалыштына: Йошкар-Олаште Пеледыш пайремыште лийынна, Удмурт кундемыш Семькыш миенна.

НУРДУВАШ

Коклаштына Н.Гужавина ўдыржў дене ыле. Тудо Марий Элысе Ежово техникумышто тунемын, пелашыже – Йошкар-Оласе совхоз-техникумышто (кызыт аграр-

ный колледж). Ик жап Марий Элыште Советский районысо Вечын посёлкышто иленит, но уэш Киров областыш пўртылыныт, ынде Нурдувашыште илат. Пелашыже Владислав Николаевич ўмыржў мучко электрик пашам шуктен, гармоньым шокташ мастар.

– Оля ўдырна, Киров областыште ургымо пашаште технологлан тунем лекмек, бизнес корныш шогалян, амалкачылан ышта. Тудат, вес ўдырнажат марла чылт сайынжак огыт мошто гынат, марий мурым пеш йўратат, колыштыт, – манеш Нина Петровна.

Шкеже марла сайын мутлана. Моланжатараш. Кызыт библиотекешыте пашам ышта, тидлан ешартыш шинчымашым налын. Тудын тыршымыж денак Нурдувашыште лудмыверым марий тўвыра рўдерыш савыреныт. Тушто йоча-влак марла курс уло, Нина Петровна туныкта.

– Ынде 10 ий наре тыге, – мане. – Урок деч варасе курсыш 13 йоча тунемаш коштеш. Нунын коклаште котынжо гына марий еш гыч улыт, кўжў – одо калыкын шочшыжо, кўжў – руш.

Тыге икте-весе дене келшен, уто мутым ойлыде, вашла умылен илаш тыршат. Пистер кундемыште верысе ялозанлык артель пашам

Н.Гужавина – марий кумылан йоча-влак дене.

ышта, шурным куштат, моло пашам шуктат. Киров велне кудалыштме годым шукыж годым яра кийыше такыр пасум гына ужаш логалеш, а тыште поян шурно кумдык йырым-йыр палдырна. Вольыкым ончаш Нурдувашыште кок ферме уло, иктыжым ўмаште веле чоңеныт. Икманаш паша вер уло, тугеже эрланат ўшан дене илат.

– Сандене у оралтымат нўлтат, пытартыш ийлаште 4-5 пўрт чоңалтын. Пистерыште 70 утла суртышто 180 наре ег ила. Тудо рўдылан шотлалтеш гынат, ял илемже Моторский маналтеш. Тиде Виле (Моторки) ялыште марий-влак шукын илат, – палдара Н.Гужавина.

ЧЕВЕРЛАСЫМЕ ГОДЫМ

Киров кундемысе марий-влак чеверласыме деч ончыч иктешлыме семын тыгерак каласышт: «Кугарня» газет редакций, артист-влак дене Пистер ялыште икымше гана марий концертым эртаренна. Ончыч изиш тургыжланенна: ала калык огешат погыно шоненна, но толыныт, тиде сай. Тугеже вес ганат марий артист-влак тышке савырнат гын, ончышына лиеш манын ўшанен кертына. Теат эше толза.

Миена, вучышо улмо го-
дым миен пураш сай.

Эдуард ИМАНАЕВ.

Авторын да еш
альбом гыч налме фото.

Йоча жапын эн сай татше Шўргыялыште эртен...

Морко велын эн сўрал вершўрыштыжў верланен Шўргыялна. Ялыш пурымо Ваштар уремыште Валентин куп чылам кол дене сийла. Ялын кок уремже покшеч яндар памаш йоген эрга. Калык тиде сўрал памашым шке вий-куатше дене тўрлен.

Ожнысекак тысе калык шке вершўржым йўратен. Пўтыр курык, Яким корем, Учукма корем, Сирлыше корем, Кўгорем – чылаж денат кугешнен илен. А Пысменэгер олык Шўргыялым «Родина» колхоз деч ойырен шоген. Осман коремже Ярансола ял деке ушен. Ял деч тораштак огыл Йогор куп ден Чара куп волгалт шинчат. Тыгай сылне верыште мемнан Шўргыялна тўзлана. Шуко курым эртен, тачысе кечылан енжат пеш шагал кодын, но сўрал пўртўс тыште шочын-кушшо кажне айдемым шкеж деке семален ўжеш. Шукерте огыл Шўргы-

Шўргыялыш Марий касыш чумыргышо, пиалан йоча жапын тыште эртарыше калык.

ялыште Марий кас эртаралте. Зинаида ден Владимир Кузьминмыт эрден эрак ял покшелне ўстелым веранденыт. Юля ден Юрий Сергеевмыт да чыла толшо калык тушко поян чесым погеныт.

Шўргыялыште Олег Васильев – пеш пагалыме тракторист. Тудо уло калыклан шудым солен-удыра, пакчам курал пуа. Марий каслан Васильевмыт еш поснак чот ямдылалтын: пайре-

мыш чумыргышо калыкым сийлаш лўмынак шорыкым шўшкылыныт, тамле шурпам шолтеныт.

Морко посёлкышто илыше Татьяна Михайловна Лазареван Станислав эргыже Шўргыялым тўзатымашке поснак кугу надырым пышта. Олег чўчўжў дене изирак озанлыкым кучат. Вольыкыштат ятыр.

Тачысе кечылан ялыштына эн кугу ийготанлан ака-

шольо Ольга ден Андриян Яндаковмыт шотлалтыт. О.Дмитриева изиш изирак. Нуно пайремыш толын кертын огытыл, садлан кугурак семын мутым Р.Л.Алексеева ойлен. Роза Леонидовнан йоча пагытшат Шўргыялыштак эртен, кушкын шумекыже, пўрымаш йолташымат тыштак вашлийын.

Ты ялыште 50 ий пырля илыше мужырлан Зинаида ден Владимир Кузьминмыт

шотлалтыт. А Алексей Дмитриевын ешыже эн самырык-клан шотлалтеш, эн изи икшыват – нунынак шочшышт.

Юстина Кудряшова рушла да французла муро-влакым йонгалтарыш. Ўдыр вич ияш гына, ача-аваже, Богдан изаж дене пырля Рязань ола гыч толыныт. Тудын аваже, Христина, Шўргыялыштак шочын-кушкын. Юстиан мурымжым калык куанен колышто. «Шўргыялыште Марий Элын калык писательже Л.Яндаков, опер мурызо, Марий Элын сулло артистше Г.Апайкин, Марий Элын сулло туныктышыжо О.П.Ильина шочыныт, ала, илен-толын, Юстина Кудряшоват нунын гаяк палыме ег лиеш» манме ойым ятырын каласышт.

«Иле, мыйын ялем!» республикысе фестиваль кышкарыште эртаралте. Пайремым Кораксола тўвыра пўрт пеленысе «Муро кумыл» фольклор ансамбль, Ярансола ялын чолга гармоньчыжо Вениамин Борисов сўрастареныт.

Елена ГРИГОРЬЕВА,
Кораксола тўвыра
пўрт вуйлатыше.